

Pandemia w języku prawa

lista abstraktów

Uniwersytet Warszawski, Instytut Lingwistyki Stosowanej

17 maja 2021 r.

Radosław Ilowiecki, *Kancelaria Sejmu RP*

Wioletta Wichrowska, *Rządowe Centrum Legislacji*

EPIDEMIA W LEGISLACJI - MANKAMENTY PROCESU TWORZENIA PRAWA

Abstrakt

To zrozumiałe, że przepisy odnoszące się do tak wyjątkowej sytuacji, jaką jest rozwijająca się i utrzymująca pandemia, nie mogą być stabilne – prawodawca musi reagować na zmieniającą się sytuację i pojawiające się problemy. Nowe regulacje w dobie pandemii COVID-19 przygotowywano siłą rzeczy w znacznym pośpiechu, niejednokrotnie bez dochowania dobrych praktyk związanych ze stanowieniem prawa. Działania te uwypukliły znane od lat mankamenty polskiego procesu legislacyjnego. Trudno w trakcie wciąż panującej epidemii o całościowe oceny działań podejmowanych przez prawodawcę. Autorzy referatu wskażą jedynie na niektóre uchybienia procesu tworzenia prawa, a wśród nich na: prawne podstawy ingerencji władz publicznych w sferę praw i wolności obywateli, rozmycie katalogu źródeł powszechnie obowiązującego prawa, niedookreśloność wprowadzanych przepisów i ich wady techniczne, niedostateczny poziom debaty publicznej, nadmierną zmienność wprowadzanych regulacji i dużą dynamikę powstawania aktów prawnych, rozproszenie materii związanej z zapobieganiem COVID-19 w wielu aktach normatywnych rangi ustawowej i podustawowej czy wdrażanie rozwiązań niezwiązanych wprost z epidemią.

*Agnieszka Bartczak, Dyrekcja Generalna Komisji Europejskiej ds. Tłumaczeń Pisemnych,
Departament Języka Polskiego*

OD OGNISKA DO PASZPORTU, CZYLI KILKA SŁÓW O TERMINOLOGII W TLUMACZENIACH DOKUMENTÓW KOMISJI EUROPEJSKIEJ W CZASIE PANDEMII

Abstrakt

W okresie pandemii COVID-19 w dokumentach Komisji Europejskiej wystąpiły liczne nowe terminy wymagające pilnego opracowania w języku polskim. Są to głównie pojęcia z dziedziny medycyny i biologii oraz nazwy nowych rozwiązań prawnych. Trudności nastroczają także terminy, które występowały już we wcześniejszych aktach prawa UE, jednak w innych dziedzinach i niekiedy z innymi polskimi odpowiednikami (np. ang. *outbreak* w przepisach weterynaryjnych lub ang. *personal protection equipment* w kontekście bezpieczeństwa i higieny pracy). Dużej ostrożności wymaga dobór źródeł terminologii, szczególnie w przypadku nowych terminów medycznych, w sytuacji, gdy w dostępne są tylko nieliczne opracowania danego zagadnienia w języku polskim. Przydatnym źródłem terminologii są przepisy prawa krajowego, niezbędne jest jednak dokładne porównywanie zakresów znaczeniowych danego pojęcia w tekście źródłowym i pojęcia prawa polskiego. Przy tłumaczeniu dokumentów prawnych szczególną uwagę należy zwrócić na unikanie potocznych i nieprecyzyjnych sformułowań powszechnie stosowanych w relacjach medialnych, w tym neologizmów i terminów mających niepożądane konotacje (np. paszport w odniesieniu do ang. *digital green certificate*). Charakterystyczną cechą terminologii związanej z COVID-19 jest jej niezwykle szybka ewolucja w miarę rozwoju wiedzy medycznej i zmian sytuacji prawnej. Utrzymanie wysokiej jakości tłumaczeń wymaga śledzenia tych zmian zarówno w językach źródłowych, jak i języku polskim, oraz ich rejestrowania.

Zbigniew Bukowski

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Instytut Prawa i Ekonomii, Katedra Administracji

PANDEMIA W JĘZYKU PRAWA ADMINISTRACYJNEGO NA WYBRANYCH PRZYKŁADACH

Pojawienie się pandemii koronawirusa SARS-CoV-2 spowodowało zmiany także w języku prawa administracyjnego. Celem wystąpienia jest prześledzenie tych zmian na wybranych przykładach.

Pierwszym aktem prawa administracyjnego związanym z pandemią koronawirusa SARS-CoV-2 stało się rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie zakażenia koronawirusem SARS-CoV-2 z dnia 27 lutego 2020 r. Pierwszą ustawą odnoszącą się do pandemii koronawirusa SARS-CoV-2, która zawierała także regulacje z zakresu prawa administracyjnego była ustawa o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych z dnia 2 marca 2020 r.

W referacie dokonana zostanie analiza trzech wybranych dziedzin prawa administracyjnego:

1. prawa ustrojowego – w zakresie zmian w funkcjonowaniu kolegialnych organów administracji publicznej,
2. prawa ochrony środowiska,
3. prawa szkolnictwa wyższego.

W odniesieniu do funkcjonowania kolegialnych organów administracji publicznej takich, jak organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego oraz działające kolegialnie organy: wykonawcze w jednostkach samorządu terytorialnego, w związkach jednostek samorządu terytorialnego, w związku metropolitalnym, w regionalnych izbach obrachunkowych, samorządowych kolegiach odwoławczych oraz w organach pomocniczych jednostek samorządu terytorialnego pojawiło się pojęcie zdalnego trybu obradowania – przez który rozumie się zwoływanie i odbywanie obrad, sesji, posiedzeń, zgromadzeń lub innych form działania właściwych dla tych organów, a także podejmowanie rozstrzygnięć, w tym uchwał, z wykorzystaniem środków porozumiewania się na odległość lub korespondencyjnie.

W zakresie prawa ochrony środowiska zmiany pandemiczne dotyczyły praktycznie wyłącznie gospodarki odpadami. W ustawodawstwie pojawiły się dwa nowe rodzaje odpadów: odpady medyczne o właściwościach zakaźnych wytworzone w związku z przeciwdziałaniem

COVID-19 oraz odpady wytwarzane w związku z przeciwdziałaniem COVID-19 inne niż odpady medyczne o właściwościach zakaźnych.

W prawie szkolnictwa wyższego zmiany dotyczyły m.in. tzw. kształcenie zdalnego. Przez pojęcie to rozumie się prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Było ono dopuszczalne, a w późniejszym okresie pandemii obowiązkowe pomimo ministerialnego zawieszenie kształcenia na studiach.

Bazując na przedstawionych w wystąpieniu przykładach przyjąć można, iż pandemia spowodowała w sferze języka prawnego (i prawniczego) prawa administracyjnego:

- pojawienie się nowych pojęć w języku prawa administracyjnego (niewielka ilość takich nowych pojęć);
- zmianę sposobu rozumienia niektórych pojęć w języku prawa administracyjnego (przy czym odrębnym zagadnieniem jest kwestia ewentualnej trwałości tej zmiany);
- konieczność ustalenia (bądź nie) nowego sposobu rozumienia niektórych pojęć w prawie administracyjnym.

mgr Aleksandra Tomaszewska, *Uniwersytet Warszawski*

mgr Natalia Zawadzka-Palucka, *Uniwersytet w Sewilli/Uniwersytet Warszawski*

PANDEMIA COVID-19 A TERMINOLOGIA W TŁUMACZENIU UNIJNYM

Abstrakt

W wystąpieniu prelegentki przedstawiamy wyniki analizy terminów złożonych związanych z COVID-19 zidentyfikowanych w korpusie równoległym angielskich i polskich komunikatów prasowych. We wprowadzeniu omówione zostaną podstawowe zagadnienia związane z terminologią i przekładem tekstów unijnych. Następnie zaprezentowane zostaną wyniki analizy terminów z uwzględnieniem ich 1) zróżnicowania terminologicznego, 2) instytucjonalizacji, 3) udomowienia/egzotyzyzacji oraz 4) stopnia przekazania informacji. Analiza wykazała wąski zakres tematyczny terminów, ich duże zróżnicowanie w przekładzie, częste użycie terminów ponadnarodowych, niekonsekwentne stosowanie ekwiwalentów instytucjonalnych, zróżnicowany stopień przekazywania informacji pomiędzy językiem wyjściowym i docelowym, a także przewagę technik udomawiających. Wyniki badania wskazują na niestabilność terminów związanych z pandemią, która może być związana między innymi z ich neologicznością. W interpretacji wyników uwzględniono również specyfikę komunikatów prasowych, które pełnią ważną rolę w komunikacji pomiędzy instytucjami unijnymi a obywatelami, a także ograniczenia narzucone przez pandemię na proces tłumaczenia.

Pozycje bibliograficzne do abstraktu:

1. Biel, Łucja (2017). "Quality in institutional EU translation: Parameters, policies and practices". In: Tomáš Svoboda, Łucja Biel & Krzysztof Łoboda (eds.). *Quality Aspects in Institutional Translation*. Berlin: Language Science Press, 31–57.
2. Cabré, M. Teresa (2010). "Terminology and translation". In: Yves Gambier, Luc van Doorslaer (eds.). *Handbook of Translation Studies*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins, 356–365.
3. Catenaccio, Paola (2008). "Press releases as a hybrid genre: Addressing the informative/promotional conundrum". *Pragmatics* 18(1): 9–31.